
Prawo o miarach

Elżbieta Jachczyk*

6 lipca 2004 roku weszło w życie nowe prawo o miarach (zmieniające Ustawę – Prawo o miarach z 11 maja 2001 r.). Powinno to zakończyć okres niepewności i zamieszania, towarzyszący obowiązującej poprzednio ustawie. Celem artykułu jest przedstawienie wprowadzonych zmian

Ustawa „Prawo o miarach” z 2001 r. była krytykowana, zwłaszcza z powodu trudności interpretacyjnych przepisów oraz zachwiania proporcji pomiędzy tym co unormowano w ustawie a tym co powinno być unormowane aktami wykonawczymi. Pomimo tych niedoskonałości, weszło w życie szereg aktów wykonawczych do tej ustawy, można je znaleźć m.in. na stronie www.gum.gov.pl, część z nich wymieniono w bibliografii.

„Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o miarach” uchwalona w br. (Dz. U. z 2004 r. Nr 141, poz. 1493) wprowadza wiele unormowań, które powinny być uregulowane w samej ustawie, a zgodnie z jej poprzednią wersją zostały przerzucone do aktów wykonawczych. Nowa ustawa, oprócz wyeliminowania niedogodności, uzupełnia lukę w dostosowaniu przepisów prawodawstwa polskiego do przepisów Unii Europejskiej przez:

- rozszerzenie ogólnych zasad i warunków prawnej kontroli metrologicznej – wdrażając zasadnicze postanowienia dyrektywy 71/316/EWG w sprawie dostosowania ustawodawstwa państw członkowskich do wspólnych postanowień dotyczących przyrządów pomiarowych oraz metod kontroli metrologicznej
- wprowadzenie uregulowań umożliwiających wdrożenie do ustawodawstwa polskiego dyrektywy 71/349/EWG odnoszącej się do wzorcowania zbiorników statków
- wprowadzenie nowych regulacji, które określają ogólne zasady udzielania i cofania upoważnień do napraw, instalacji i sprawdzania określonych przyrządów pomiarowych, co umożliwi stosowanie rozporządzenia Rady EWG 3821/85 w sprawie tachografów samochodowych.

W nowej ustawie określono pojęcie „prawnej kontroli metrologicznej” oraz podano jej zakres (zatwierdzenie typu, legalizacja jednostkowa, legalizacja pierwotna, legalizacja ponowna). Do obrotu i użytkowania można wprowadzać tylko przyrządy pomiarowe (jeśli podlegają prawnej kontroli metrologicznej) mające ważną decyzję zatwierdzenia typu lub legalizację. Przyrządy poddane kontroli prawnej za granicą muszą uzyskać w Polsce jej potwierdzenie w drodze decyzji Prezesa GUM. Prawna kontrola metrologiczna może być przeprowadzana w urzędach miar, punkcie legalizacyjnym oraz miejscach wykonywania legalizacji przez upoważnione do tego podmioty. Ustawa wprowadza ponadto w art. 16a możliwość udzielenia przez Prezesa GUM upoważnień do legalizacji pierwotnej i ponownej (poprzednia wersja ustawy przewidywała tylko udzielanie upoważnień do legalizacji ponownej) z równoczesnym określeniem okresu, na jaki jest wydawane upoważnienie (36 miesięcy). W art. 16a podano ogólne warunki, jakie musi spełniać podmiot ubiegający się o upoważnienie do legalizacji pierwotnej i/lub ponownej. W [5] znajdują się szczegółowe wymagania warunkujące wydanie upoważnień do legalizacji ponownej. Wymagania warunkujące wydanie upoważnień do legalizacji ponownej zostaną podane w przepisach wykonawczych do nowej ustawy.

Podobnie w omawianej ustawie w art. 16c podano ogóle wymagania, jakie musi spełnić przedsiębiorca ubiegający się o otrzymanie zezwolenia Prezesa GUM na „wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie insta-

* mgr inż. Elżbieta Jachczyk – Przemysłowy Instytut Automatyki i Pomiarów PIAP, Warszawa

lacji lub napraw oraz sprawdzania pod względem zgodności z wymaganiami”.

Możliwość udzielania przez Prezesa GUM upoważnień do legalizacji pierwotnej przyrządów pomiarowych została wprowadzona w celu dostosowania Polski do przygotowywanej dyrektywy nowego podejścia o przyrządach pomiarowych MID [13], która przewiduje możliwość wykonywania legalizacji pierwotnej przez jednostki notyfikowane, które mogą być utworzone na bazie dowolnego podmiotu gospodarczego spełniającego odpowiednie wymagania. Przepis ten wychodzi naprzeciw licznym postulatam polskich producentów przyrządów pomiarowych.

Ustawa wprowadza kadencyjność funkcji Prezesa GUM – okres trwania kadencji wynosi 6 lat. Zmiana ta zapewni stabilizację działalności GUM.

Nowa ustawa Prawo o miarach wprowadza okres ważności decyzji zatwierdzeń typu – 10 lat, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. W przepisach przejściowych tej ustawy (art. 2.1) okres ważności decyzji zatwierdzenia typu wydanych od 1 stycznia 2003 r. do 6 lipca 2004 r. wynosi 10 lat (decyzje zatwierdzenia typu były do tej pory wydawane bez określania terminu ważności).

Ustawa zmienia przepisy przejściowe poprzedniej ustawy przez dodanie art. 29a w celu dostosowania rozwiązań przejściowych do problemów, jakie powstały w związku z brakiem aktów wykonawczych. Przyrządy pomiarowe zalegalizowane do 31 grudnia 2003 r. mogą być nadal legalizowane, lecz nie dłużej niż do 31 grudnia 2013 r., o ile spełniają wymagania przepisów, na podstawie których zostały zalegalizowane.

Ponadto nowa ustawa rozwiązuje problem w zakresie ciepłomierzy do wody, zezwalając do końca 2005 r. na legalizację ciepłomierzy zamontowanych do 30 czerwca 2000 r. oraz na użytkowanie bez legalizacji ciepłomierzy zamontowanych przed 1 stycznia 1994 r. Okres przejściowy w zakresie ciepłomierzy został określony w art. 3 omawianej ustawy. O wadze tego problemu świadczy fakt, że ciepłomierze jako jedyne przyrządy pomiarowe zostały „uhonorowane” specjalnym punktem ustawy.

Art. 5 omawianej ustawy przewiduje, że dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie poprzedniej ustawy pozostają w mocy maksymalnie do 7 stycznia 2007 r. Takie wydłużenie okresu przejściowego w stosowaniu wydanych aktów wykonawczych niesprzecznych z nową ustawą wprowadzono ze względu na duże prawdopodobieństwo wejścia w życie w najbliższym czasie dyrektywy nowego podejścia MID [13], która wprowadzi konieczność wydania nowych aktów wykonawczych do ustawy Prawo o miarach. Dyrektywa MID dotyczy jednolitego znakowania CE przyrządów metrologii prawnej w celu dopuszczenia ich do legalnego stosowania.

Należy zauważyć, że przewidywane zmiany aktów wykonawczych nie wynikają z możliwości wprowadzenia jakichś nowych rozwiązań technicznych czy metrologicznych w odniesieniu do tych przyrządów

- pomiarowych, dla których wymagania już zostały określone, lecz wynikają ze względów dostosowywania polskiego prawodawstwa do przepisów europejskich.

Projekty aktów prawnych

Powstała już kolejka projektów przepisów wykonawczych do nowej ustawy. Są to projekty rozporządzeń Ministra Gospodarki i Pracy dotyczące:

- rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli
- tworzenia punktów legalizacyjnych
- upoważnień do legalizacji pierwotnej lub legalizacji ponownej przyrządów pomiarowych
- warunków wydawania zezwoleń na wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie instalacji lub napraw oraz sprawdzania urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym – tachografów samochodowych

oraz projekt rozporządzenia Ministra Finansów dotyczący opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy. Teksty projektów można znaleźć pod adresem: www.gum.gov.pl.

Projekt rozporządzenia w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli zastąpi rozporządzenie wymienione w poz. [9]. W porównaniu z obowiązującym dotychczas rozporządzeniem projekt wyłącza spod prawnej kontroli metrologicznej niektóre przyrządy ze względu na ustawodawstwo unijne oraz wejście w życie ustawy o wyrobach medycznych. Kontrola metrologiczna przeliczników do gazomierzy została ograniczona do zatwierdzenia typu i legalizacji pierwotnej (jednostkowej).

Projekt rozporządzenia w sprawie tworzenia punktów legalizacyjnych zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy „Pravo o miarach” określa:

- 1) dane jakie powinien zawierać wniosek o utworzenie punktu legalizacyjnego
- 2) szczegółowe warunki utworzenia punktu legalizacyjnego
- 3) zakres wyposażenia punktu legalizacyjnego.

Wejście w życie tego rozporządzenia jest oczekiwane z niecierpliwością, ponieważ obecnie nie jest możliwe rozpatrywanie przez administrację miar wpływających wniosków o utworzenie punktu legalizacyjnego.

Projekt rozporządzenia w sprawie upoważnień do legalizacji pierwotnej lub legalizacji ponownej przyrządów pomiarowych stanowi wykonanie delegacji art. 16b ustawy i w tym zakresie określa:

- 1) rodzaje przyrządów pomiarowych, dla których mogą być wydawane upoważnienia do legalizacji pierwotnej lub legalizacji ponownej
- 2) tryb wydawania i przedłużania upoważnień do legalizacji pierwotnej lub legalizacji ponownej
- 3) szczegółowe warunki wydawania upoważnień
- 4) zakres i sposób dokumentowania czynności wykonywanych podczas legalizacji.

Omawiany projekt rozporządzenia był poprzedzony rozporządzeniem [5], które utraciło moc z dniem 6 lipca 2004 r.

Zgodnie z projektem rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie warunków wykonywania działalności gospodarczej w zakresie instalacji lub napraw oraz sprawdzania urządzeń rejestrujących, przewiduje się objęcie zezwoleniami na tę działalność wyłącznie w zakresie tachografów samochodowych.

Rozporządzenie nie będzie stosowane do cyfrowych urządzeń rejestrujących. Projekt rozporządzenia wypełni lukę prawną, która nastąpiła po utracie (6 lipca 2004 r.) mocy prawnej przez rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 11 stycznia 2004 r. w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych, które są naprawiane lub instalowane wyłącznie przez upoważnionych przedsiębiorców, oraz stawianych tym przedsiębiorcom wymagań.

W projekcie rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy zostały wprowadzone nowe zasady ustalania opłat za te czynności. Wysokość opłaty ustala:

- 1) organ administracji miar w drodze decyzji opartej na stawkach godzinowych i pracochłonności wykonywanych czynności
- 2) wnioskodawca na podstawie określanych w rozporządzeniu stawek (dotyczy legalizacji przyrządów pomiarowych, udzielania zezwolenia do wykonywania napraw lub instalacji przyrządów pomiarowych, wydania, zmiany i odmowy wydania decyzji o utworzeniu punktu legalizacyjnego).

Wysokość opłat związanych z legalizacją pierwotną albo ponowną przyrządów pomiarowych określono w załączniku do rozporządzenia w układzie dotychczas obowiązującym.

Projekt rozporządzenia stanowi kontynuację procesu dostosowywania opłat za czynności urzędów miar do poziomu opłat w Unii Europejskiej. Rozporządzenie przewiduje istotne zmniejszenie opłat za legalizację wodomierzy, co umożliwi podjęcie konkurencyjnej działalności w tym zakresie w porównaniu z podmiotami gospodarczymi działającymi w innych państwach Unii.

Podsumowanie

Ustawa korzystnie wpłynie na stan prawa w dziedzinie metrologii, uczyni je bardziej przejrzystym, uwolni od gąszczy przepisów wykonawczych. Ustawa dostosuje prawodawstwo polskie do unijnego oraz wpłynie korzystnie na funkcjonowanie i realizację zadań GUM-u. Likwidacja dotychczasowych sprzeczności i niejasności interpretacyjnych wpłynie pozytywnie na działalność polskich przedsiębiorców.

Podmioty gospodarcze zainteresowane wykonywaniem legalizacji pierwotnej i ponownej niezależnej od urzędów miar, powinny rozpocząć „przymiarki” w tym zakresie. Procedura wiodąca do uzyskania takiego upoważnienia jest wprawdzie niełatwa i wymagająca nakładów, ale gra wydaje się być tego warta.

Bibliografia

1. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 listopada 2002 r. w sprawie wysokości i trybu pobierania opłat za czynności organów administracji miar i podległych im urzędów (Dz. U. Nr 207, poz. 1757).
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie określenia obszaru działania i siedzib okręgowych i obwodowych urzędów miar (Dz. U. Nr 241, poz. 2083).
3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 maja 2003 r. w sprawie legalnych jednostek miar (Dz. U. Nr 103, poz. 954).
4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad przeprowadzania kontroli przez pracowników urzędów miar (Dz. U. Nr 132, poz. 1227).
5. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie wymagań warunkujących wydanie upoważnień do legalizacji ponownej określonych rodzajów przyrządów pomiarowych (Dz. U. Nr 219, poz. 2158).
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania organów i urzędów administracji probierczej (Dz. U. z 2004 r. Nr 6, poz. 47).
7. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie przyrządów pomiarowych, które są naprawiane lub instalowane wyłącznie przez upoważnionych przedsiębiorców, oraz stawianych tym przedsiębiorcom wymagań (Dz. U. z 2004 r. Nr 11, poz. 99).
8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 lutego 2004 r. w sprawie wymagań metrologicznych, którym powinny odpowiadać cieplomierze do wody i ich elementy (Dz. U. z 2004 r., Nr 37, poz. 332).
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz rodzajów przyrządów pomiarowych, które są legalizowane bez zatwierdzenia typu (Dz. U. Nr 41, poz. 351).
10. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych (Dz. U. z 2004 r., Nr 77, poz. 730).
11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 kwietnia 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz rodzajów przyrządów pomiarowych, które są legalizowane bez zatwierdzenia typu (Dz. U. Nr 82, poz. 754).
12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 kwietnia 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wysokości i trybu pobierania opłat za czynności organów administracji miar i podległych im urzędów (Dz. U. Nr 207, poz. 1757).
13. Directive of the European Parliament and of the Council on measuring instruments, COM (2000) 566 – OJC 62 z 27/02/01, źródło <http://europa.eu.int> ■